

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gruodžio 19 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (pranešėja), Alės Bukaviniienės (kolegijos pirmininkė) ir Algirdo Taminsko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo R. S. kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. vasario 10 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo R. S. pareiškimą dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo, suinteresuoti asmenys Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, uždaroji akcinė bendrovė „EDS INVEST 2“, S. S., antstolė Vida Daugirdienė, antstolis Jonas Petrikas, antstolis Aleksandras Selezniovas.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių leidimo antstoliui užbaigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, kai skolininkui iškeliama fizinio asmens bankroto byla, išdavimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Plungės apylinkės teisme 2021 m. rugpjūčio 17 d. gautas pareiškėjo R. S. pareiškimas dėl fizinio asmens bankroto bylos jam iškėlimo. Plungės apylinkės teismas 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartimi priėmė šį pareiškimą, o 2021 m. lapkričio 19 d. nutartimi iškėlė pareiškėjui bankroto bylą.
3. Antstolis A. Selezniovas (toliau – ir antstolis) 2021 m. rugsėjo 21 d. pateikė teismui prašymą leisti jam užbaigti pradėtas skolininko (pareiškėjo) nekilnojamojo turto realizavimo procedūras vykdomojoje byloje Nr. 0010/16/01182, t. y. leisti perduoti varžytynėse neparduotą įkeistą turtą išieškotojai UAB „EDS INVEST 2“ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 720 straipsnyje nustatyta tvarka.
4. Antstolis prašyme nurodė, kad 2016 m. pagal Vilniaus rajono 7-ojo notarų biuro išduotą vykdomąjį įrašą pradėta vykdyti vykdomoji byla Nr. 0010/16/01182. Vykdomasis įrašas išduotas dėl 666 737,23 Eur skolos ir palūkanų išieškojimo iš skolininko R. S., parduodant įkeistą turtą iš varžytynių. 2021 m. liepos 20 d. 10 val. 51 sek. (preliminari varžytynių pabaiga 2021 m. rugpjūčio 19 d. 10 val. 13 min. 59 sek.) buvo paskelbtas skolininkui R. S. ir E. S. priklausančio įkeisto turto: žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*), gyvenamojo namo su verslo patalpomis, unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*), kitų inžinerinių statinių, pardavimas iš pirmųjų varžytynių. Varžytynėse nedalyvavus nė vienam dalyviui, antstolio 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymu Nr. S1F-49425 varžytynės paskelbtos neįvykusiomis. Antstolis, vadovaudamasis [CPK](#) 719 ir 701 straipsnių nuostatomis, 2021 m. rugpjūčio 19 d. siūlymu pasiūlė išieškotojai UAB „EDS INVEST 2“ perimti iš varžytynių neparduotą įkeistą nekilnojamąjį turtą. Gavęs teismo nutartį priimti R. S. pareiškimą dėl bankroto bylos jam iškėlimo, antstolis priėmė patvarkymą dėl išieškojimo sustabdymo. Antstolio kontoroje 2021 m. rugpjūčio 30 d. buvo gautas išieškotojos hipotekos kreditorės UAB „EDS INVEST 2“ sutikimas perimti iš varžytynių neparduotą turtą už 707 200 Eur. Hipotekos kreditorė jau sumokėjo vykdymo išlaidų dalį, kitos dalies mokėjimas atidėtas.
5. Pareiškėjas R. S. prašė prašymo netenkinti. Nurodė, kad 2021 m. liepos 12 d. pranešimais antstolį ir hipotekos kreditorę informavo apie savo ketinimą kreiptis į teismą su pareiškimu dėl bankroto bylos iškėlimo, tačiau antstolis, žinodamas apie tokį ketinimą, 2021 m. liepos 20 d. priėmė patvarkymus dėl parduodamo turto kainos nustatymo ir turto padavimo iš varžytynių. Antstolio patvarkymai dėl neįvykusių varžytynių ir siūlymo kreditoriui perimti neparduotą turtą buvo priimti jau po teismo nutarties priimti pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo ir turto realizavimo sustabdymo. Hipotekos kreditorė, žinodama apie priimtą teismo nutartį, pateikė antstoliui sutikimą perimti turtą, o antstolis neteisėtai priėmė patvarkymą dėl kreditorės prašymo tenkinimo ir nustatė terminą vykdymo išlaidoms įmokėti. Pareiškėjo teigimu, nagrinėjamu atveju nėra tenkinamos Lietuvos Respublikos fizinio asmens bankroto įstatymo (toliau – ir [FABĮ](#)) 20 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos leisti baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, kadangi kreditorė UAB „EDS INVEST 2“ nebuvo varžytynių dalyvė, be to, šiuo atveju jokios lėšos į depozitinę sąskaitą nebus gautos. Tenkinus tokį prašymą bus pažeisti kitų pareiškėjo kreditorių interesai, nes turtas bus perimtas už mažesnę kainą, nei yra jo vertė.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Plungės apylinkės teismas 2021 m. gruodžio 9 d. nutartimi antstolio prašymą tenkino – leido antstoliui A. Selezniovui užbaigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, išieškant skolas iš įkeisto turto, – perduodant iš varžytynių neparduotą hipotekos kreditoriui UAB „EDS INVEST 2“ įkeistą pareiškėjo nekilnojamąjį turtą [CPK 720 straipsnio](#) nustatyta tvarka.
7. Teismas nurodė, kad ar yra pagrindas leisti užbaigti antstoliui pradėtus vykdymo veiksmus, turi būti vertinama individualiai kiekvienu konkrečiu atveju. Sprendžiant, kuris turto realizavimo būdas labiau atitinka tiek skolininko, tiek kreditorių interesus, turi būti vertinama nustatyta varžytynėse parduodamo turto pradinė pardavimo kaina, ar ji atitinka rinkos kainą, ar yra tikimybė jį parduoti brangiau bankroto procese nei antstolio vykdomose varžytynėse, ar turto pardavimas bankroto procese neužvilkins jo pardavimo, ar nebuvo padaryti esminiai vykdymo procesą reglamentuojančių [CPK](#) normų bei imperatyvių [FABĮ](#) normų pažeidimai, turintys įtakos prašomų leisti užbaigti pradėtų vykdymo veiksmų teisėtumui bei skolininko ir kreditorių interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-222-611/2021).

8. Teismas nustatė, kad R. S. ir E. S. priklausancio ir hipotekos kreditoriui įkeisto nekilnojamojo turto varžytynės paskelbtos 2021 m. liepos 20 d., o pareiškimas dėl bankroto bylos iškėlimo teisme priimtas 2021 m. rugpjūčio 19 d., t. y. varžytynės buvo paskelbtos anksčiau, nei teismas priėmė R. S. pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo. Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 22 d. nutartimi byloje [Nr. 2YT-9531-637/2021](#) buvo išnagrinėtas R. S. skundas dėl antstolio A. Selezniovo 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymo dėl neįvykusio turto pardavimo iš varžytynių Nr. SIF-49425 ir 2021 m. rugpjūčio 19 d. siūlymo perimti neparduotą iš varžytynių turtą Nr. SIF-49426 panaikinimo. Įsiteisėjusia nutartimi konstatuota, kad nenustatyta, jog antstolis būtų atlikęs vykdymo veiksmus, susijusius su priverstiniu turto realizavimu ar išieškojimu, po to, kai gavo nutartį apie pareiškimo iškelti skolininkui fizinio asmens bankroto bylą priėmimą. Priešingai, iš byloje esančių duomenų nustatyta, kad 2021 m. rugsėjo 21 d. antstolis kreipėsi į teismą su prašymu leisti baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras išieškant skolas iš pareiškėjo įkeisto turto, perduodant neparduotą iš varžytynių turtą išieškotojui [CPK 720](#) straipsnio nustatyta tvarka.
9. Teismas pažymėjo, kad pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-222-611/2021) pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimas ir įteikimas antstoliui neįpareigoja jo atšaukti varžytynės, jos gali būti tęsiamos toliau gavus teismo leidimą. Be to, po pranešimo apie teismo nutartį dėl pareiškimo iškelti bankroto bylą priėmimo varžytynių dalyviams nedraudžiama elektroninėje varžytynių sistemoje siūlyti kainą už varžytynėse parduodamą skolininko turtą. Nors nurodytas išaiškinimas neapima situacijos, kai dėl neįvykusių varžytynių antstolis, vadovaudamasis [CPK 719](#) ir 701 straipsnio nuostatomis, pasiūlo kreditoriui perimti iš varžytynių neparduotą turtą, teismo vertinimu, savo pasekmėmis tai yra tapachios situacijos, nes tiek turto pardavimo iš varžytynių metu pardavus turtą varžytynės laimėjusiam asmeniui, tiek perdavus turtą kreditoriui skolininko skola sumažėja parduoto ar perimto turto verte.
10. Teismas nurodė, kad nustačius aplinkybę, jog turto pardavimas iš varžytynių buvo paskelbtas iki teismo nutarties priimti pareiškimą iškelti R. S. bankroto bylą, konkretus laikas, kada tiksliai buvo priimti ginčijami antstolio patvarkymai, neturi reikšmės sprendžiant antstolio prašymo leisti užbaigti pradėtas skolininko nekilnojamojo turto realizavimo procedūras klausimą. Be to, antstolio veiksmuose priimant 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymą dėl neįvykusio turto pardavimo iš varžytynių Nr. SIF-49425 ir 2021 m. rugpjūčio 19 d. siūlymą perimti neparduotą iš varžytynių turtą Nr. SIF-49426 jokių pažeidimų nenustatė ir R. S. skundą nagrinėjęs Klaipėdos apylinkės teismas byloje [Nr. 2YT-9531-637/2021](#). Atsižvelgdamas į tai teismas nusprendė, kad esminių vykdymo procesą reglamentuojančių [CPK](#) normų bei imperatyvių [FABĮ](#) normų pažeidimų nagrinėjamu atveju nenustatyta.
11. Vertindamas, kuris turto realizavimo būdas labiau atitinka tiek skolininko, tiek kreditorių interesus, teismas atkreipė dėmesį, kad vykdomojoje byloje antstolio yra vykdomas hipoteka įkeisto pareiškėjo turto priverstinis realizavimas. Tiek priverstinio vykdymo proceso metu, tiek fizinio asmens bankroto proceso metu įkeistas turtas parduodamas iš varžytynių ([FABĮ 27](#) straipsnio 3 dalis), todėl nėra pagrindo spręsti, jog turto pardavimas bankroto procese savaime yra objektyvesnis bei efektyvesnis ir lemtų, kad turtas būtų parduotas už didesnę kainą.
12. Teismas pažymėjo, kad pareiškėjas neginčijo nustatytos turto vertės, tik darė prielaidą, kad bankroto proceso metu turtas galėtų būti parduotas brangiau. Tačiau pareiškėjas teismui nepateikė jokių tai patvirtinančių įrodymų, neįvertino, jog paskelbus pirmąsias varžytynes per beveik mėnesį neužregistravo nė vienas jų dalyvis, o tai, teismo vertinimu, teikia pagrindą konstatuoti, kad varžytynėse buvo nustatyta per aukšta kaina. Tokiu atveju, kreditoriui neperėmus turto, turėtų būti skelbiamos antrosios varžytynės, kuriose parduodamo turto kaina mažinama. Šiuo atveju nors pareiškėjui priklausantis turtas nebuvo parduotas už pradinę pardavimo kainą – 707 200 Eur, nes į neatitiko realios turto rinkos vertės, hipotekos kreditorė sutiko perimti šį turtą, taip padengdama beveik visą pareiškėjo skolą (skolos likutis po turto perėmimo būtų 10 598 Eur).
13. Teismas nurodė, kad vykdomoji byla Nr. 0010/16/01182 vykdoma nuo 2016 m. Iš Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenų teismas nustatė, kad pareiškėjas nuo 2016 m. teismui yra pateikęs 17 skundų (prašymų) dėl antstolio veiksmų, dėl to vykdomo procesas labai užsitęsė. Pareiškėjas nuo 2016 m. turėjo pakankamai laiko surasti ir pasiūlyti turto pirkėją ar imtis priemonių atsiskaityti su hipotekos kreditori, tačiau šia teise iki šiol nepasinaudojo. Atsižvelgdamas į tai teismas nusprendė, kad, neleidžiant antstoliui užbaigti pradėtų turto priverstinio realizavimo procedūrų, kai nėra jokio pagrindo tikėtis, kad turtas galėtų būti realizuotas už didesnę kainą, būtų tik didinamos išlaidos turtui administruoti ir nepagrįstai vilkinamas galimas atsiskaitymas su hipotekos kreditori, taip pažeidžiant tiek skolininko, tiek kreditorės interesus.
14. Klaipėdos apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal pareiškėjo atskirąjį skundą, 2022 m. vasario 10 d. nutartimi paliko nepakeistą Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartį.
15. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju tiek antstolio pasiūlymas perimti iš varžytynių neparduotą turtą, tiek kreditorės (išieškotojos) sutikimas jį perimti, sumokant vykdymo išlaidas, yra atlikti iki teismo nutarties iškelti skolininkui fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, o pirmosios varžytynės buvo paskelbtos iki pranešimo apie pareiškėjo pareiškimo dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo priėmimą. Vertindamas turto realizavimo procedūrą kaip tęstinį ir sistemingą procesą, apimančią tiek varžytynes, tiek jų neįvykimo pasekmes, kurios lemia neparduoto turto perėmimo galimybes, teismas konstatavo, jog kreditorės sutikimas perimti turtą už pareiškėjo skolą ir vykdymo išlaidų sumokėjimas, sutikus perimti turtą, yra pagrindas antstoliui kreiptis į teismą dėl leidimo baigti turto realizavimo procedūrą, perduodant neparduotą turtą kreditoriui.
16. Apeliacinės instancijos teismas pripažino nepagrįstais pareiškėjo argumentus dėl neteisėtų antstolio veiksmų 2021 m. rugpjūčio 19 d. priimant siūlymą perimti neparduotą iš varžytynių turtą Nr. SIF-49426 ir nurodė, kad pareiškėjas jau buvo apskundęs teismui antstolio veiksmus šiam priimant 2021 m. rugpjūčio 19 d. siūlymą perimti neparduotą iš varžytynių turtą ir 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymą dėl neįvykusio turto pardavimo iš varžytynių. Įsiteisėjusia Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 22 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 2YT-9531-637/2021](#) pareiškėjo skundas buvo atmetamas nenustačius, kad antstolis savo patvarkymais būtų išsprendęs turto perdavimo išieškotojui klausimą. Taigi, nenustatyta, kad antstolis būtų atlikęs vykdymo veiksmus, susijusius su priverstiniu turto realizavimu ar išieškojimu po to, kai gavo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartį apie pareiškimo iškelti skolininkui fizinio asmens bankroto bylą priėmimą ir realizavimo veiksmų stabdymą ([CPK 182 straipsnio 2](#) punktą). Antstolio siūlymas perimti neparduotą iš varžytynių turtą bei išvestinio klausimo dėl kreditorės sutikimo perimti turtą priėmimo išsprendimas nevertintinas kaip priverstinio turto realizavimo veiksmas ir nėra susijęs su turto faktiniu perdavimu kreditoriui.
17. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad tiek turto pardavimas iš varžytynių, tiek neparduoto turto perdavimas hipotekos kreditoriui savo pasekmėmis yra tapachios situacijos, kurių metu parduodamo (perimamo) turto verte mažėja skolininko skola. Teismas nurodė, kad varžytynės – tai vientisas priverstinio turto realizavimo tęstinis procesas, į kurį patenka tiek pirmosios, tiek antrosios, tiek pakartotinės varžytynės, įskaitant ir neparduoto iš varžytynių turto perdavimą išieškotojui, ir kuris yra ne savarankiška ir atskira priverstinio vykdymo procedūra (būdas), o neįvykusių varžytynių pasekmė. Nors [FABĮ 20](#) straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos yra įtvirtintos įvykusių varžytynių atveju, t. y. esant varžytynių dalyviui ir jam sumokėjus varžytynių dalyvio mokesį, teismo vertinimu, įstatymo analogija taikytina ir turto perdavimo kreditoriui atveju, nes tiek varžytynių dalyvio mokesčio, tiek kreditoriaus prieš perimant turtą mokamų vykdymo išlaidų tikslas ir esmė yra tie patys – užtikrinti ketinimą įsigyti (perimti) turtą. Tai, kad kreditorius neturėjo varžytynių dalyvio statuso, ar tai, jog buvo sumokėtas ne varžytynių dalyvio mokeskis, o vykdymo išlaidos, esminės reikšmės procesų pasekmėms ir tikslui neturi.
18. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog po turto perdavimo kreditoriui jokios lėšos už turtą nebus pervedamos į depozitinę sąskaitą, kaip nustatyta [FABĮ 20](#) straipsnio 1 dalyje, taip pat nėra esminė ir nesudaro pagrindo netaikyti įstatymo analogijos turto perdavimo kreditoriui atveju. Abiem atvejais turtu (iš turto gautomis lėšomis) bus dengiama pareiškėjo skola hipotekos kreditoriui, atskaičius vykdymo arba atitinkamai bankroto administravimo išlaidas. Skolos dengimo forma (turtu ar pinigais) šiuo atveju neturi jokios įtakos ir kitiems pareiškėjo kreditoriams, kadangi perimamo turto vertė, atskaičius vykdymo (bankroto administravimo) išlaidas, nepadengia visos skolos

hipotekos kreditoriui.

19. Teismas pažymėjo, kad turtas buvo įkainotas atlikus ne vieną turto vertės ekspertizę, pareiškėjas nėra pateikęs įrodymų, jog turto perdavimo kaina neatitinka realios šio turto rinkos kainos. Be to, pirmosiose varžytynėse nedalyvavo nė vienas pirkėjas, o tai reiškia, kad pradinė turto pardavimo kaina nebuvo nepagrįstai per maža. Byloje nėra duomenų, kad turto pardavimas bankroto procese būtų objektyvesnis bei efektyvesnis ir lentų, kad turtas būtų parduotas už didesnę kainą, kadangi turto pardavimas tiek bankroto, tiek vykdymo procese varžytynėse vyksta ta pačia tvarka ir abiem atvejais pirkėjas turi galimybę įsigyti turtą skolintomis lėšomis.
20. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad, atsižvelgiant į tai, jog ieškotoja sutinka turtą perimti, iš esmės turto realizavimo ir išieškojimo iš jo procesas yra beveik baigtas, vykdymo procedūrų nutraukimas ir pakartotinis turto realizavimo proceso organizavimas neatitiktų racionalumo bei ekonomiškumo principų ir kad nagrinėjamu atveju skolininko bei kreditorių interesus ir jų pusiausvyrą labiau atitinka leidimas užbaigti pradėtą turto realizavimą vykdymo procese. Neleidus užbaigti vykdymo veiksmų, turto realizavimas nusikeltų galimai nepagrįstai ilgam laikotarpiui, didėtų administravimo išlaidos, būtų pažeistos hipotekos kreditorės teisės, teisingumo, sąžiningumo principai. Vykdomoji byla vykdoma nuo 2016 m., pareiškėjas yra pateikęs 17 skundų (prašymų) dėl antstolio veiksmų. Dėl to vykdymo procesas užsitęsė, o neleidus antstoliui pabaigti iki bankroto proceso pradėtų nekilnojamojo turto realizavimo procedūrų, turto realizavimas būtų dar labiau užvilktas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

21. Kasacinių skundų pareiškėjas prašo panaikinti bylą nagrinėjusių teismų nutartis, priimti naują procesinį sprendimą – antstolio A. Selezniovo 2021 m. rugsėjo 20 d. prašymą leisti pabaigti pradėtus vykdymo veiksmų procedūras, išieškant skolas iš įkeisto turto ir perduodant neparduotą iš varžytynių įkeistą turtą ieškotojai UAB „EDS INVEST 2CPK 720 straipsnyje nustatyta tvarka, atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 21.1. FABI 5 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad nuo teismo pranešimo apie priimtą pareikšimą iškelti fizinio asmens bankroto bylą gavimo dienos sustabdomas fizinio asmens turto realizavimas ir (ar) išieškojimas, įskaitant išieškojimą ne ginčo tvarka. Kasacinis teismas, aiškindamas FABI 5 straipsnio 6 dalį, yra nurodęs, kad aiškinant nuostatą „turto realizavimas ir (ar) išieškojimas sustabdomas“ turėtų būti laikomasi pozicijos, jog ši nuostata taikoma net ir tada, jei turto realizavimo ar išieškojimo procedūros (skolininko turto paieška, areštas, turto pardavimas iš varžytynių ir pan.) jau prasidėjusios, t. y. vykdymo veiksmai turi būti stabdomi bet kuriame skolininko turto realizavimo ar išieškojimo etape. Taigi, FABI 5 straipsnio 6 dalyje įtvirtintas draudimas atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su priverstiniu turto realizavimu ar išieškojimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-189-690/2015](#)). Aiškinant FABI 5 straipsnio 6 dalies ir 20 straipsnio 1 dalies nuostatas darytina išvada, kad vykdymo veiksmai gali būti tęsiami tik jeigu teismas FABI 20 straipsnio 1 dalyje nustatytu atveju ir tvarka duoda leidimą. Antstolis, žinodamas apie teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartį, kuria buvo sustabdytas pareiškėjo turto realizavimas ir (ar) išieškojimas, 2021 m. rugpjūčio 31 d. nepagrįstai priėmė patvarkymą Nr. S1F-51303 dėl ieškotojos 2021 m. rugpjūčio 30 d. pateikto sutikimo perimti turtą nagrinėjimo ir vykdymo veiksmų atnaujinimo vykdomojoje byloje Nr. 0010/16/01182.
- 21.2. Teismai, priimdami skundžiamas nutartis, neanalizavo FABI 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų kriterijų: 1) turi būti atliekami vykdymo veiksmai; 2) turi būti sumokėtas varžytynių dalyvio mokestis; 3) dėl tokių vykdymo veiksmų procedūrų turi būti gaunamos lėšos, kurios būtų pervedamos į depozitinę sąskaitą. Teismų nurodytoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-222-611/2021](#) išaiškinta, kad FABI 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teismo teisė leisti užbaigti pradėtus vykdymo veiksmų procedūras siejama su nuostata, jog varžytynių dalyvio mokesčio sumokamas iki teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos. Be to, kasacinio teismo nutartyje akcentuojamas [CPK 710](#) straipsnio 2 dalies taikymas – asmuo, kaip antstolio vykdomų varžytynių dalyvis, įregistruojamas po to, kai įvykdo šio straipsnio 1 dalyje nurodytas sąlygas, įskaitant ir varžytynių dalyvio mokesčio sumokėjimą. UAB „EDS INVEST 2“ negali būti laikoma varžytynių dalyve, nes nesiregistravo kaip dalyvė ir nemokėjo varžytynių dalyvio mokesčio. Kreditorės sutikimas perimti turtą ir dalinis vykdymo išlaidų apmokėjimas negali būti laikomas varžytynių dalyvio mokesčiu, kadangi skiriasi savo tikslais ir funkcija. Be to, šiuo atveju jokios lėšos į depozitinę sąskaitą nebus pervedamos, nes jos nebus gautos.
- 21.3. Teismai nepagrįstai atsižvelgė į kasacinio teismo nutartyse civilinėse bylose Nr. e3K-3-242-469/2016 ir Nr. e3K-3-222-611/2021, kurių aplinkybės skiriasi nuo nagrinėjamos bylos, pateiktus išaiškinimus. Kasacinio teismo nagrinėtų bylų faktinės aplinkybės buvo tokios, kad paskelbtų varžytynių atvejais užsiregistravo varžytynių dalyviai, buvo sumokėti varžytynių dalyvių mokesčiai ir varžytynės įvyko. Šiuo atveju varžytynių dalyvio mokestis sumokėtas nebuvo, varžytynės buvo paskelbtos neįvykusiomis. Teismai nepagrįstai vertino, kad savo pasekmėmis tai yra tapachios situacijos. FABI 20 straipsnio 1 dalies norma yra imperatyvi, jos tikslas – kad tolesni veiksmai su turtu būtų vykdomi bankroto administratoriaus, o ne antstolio. Antstolis gali tik baigti veiksmus, bet gautas lėšas perversi į depozitinę bankroto administratoriaus sąskaitą ir nespręsti jų paskirstymo klausimo. Antstoliui perduodant turtą kreditoriui iš esmės pažeidžiamas šios normos tikslas, kadangi tokioje situacijoje pinigai nėra gaunami ir sumokami.
- 21.4. Vertindami pareiškėjo argumentus dėl laiko, kada antstolis parengė ir pasirašė dokumentus, teismai nepagrįstai vadovavosi Klaipešdos apylinkės teismo byloje [Nr. 2YT-9531-637/2021](#) priimta nutartimi, kurioje pagrindinis dėmesys buvo skiriamas tam, kad fizinio asmens bankroto byloje ir bus sprendžiamas klausimas dėl antstolio 2021 m. rugsėjo 20 d. prašymo leisti baigti pradėtus vykdymo veiksmų procedūras. Klaipešdos apylinkės teismas byloje Nr. 2YT-9531-637/2021, analizuodamas antstolio patvarkymų pasirašymo laiką, vertino antstolio veiksmus tuo aspektu, ar antstolis savo patvarkymais sprendė turto perdavimo ieškotojui klausimą. Todėl nurodyta nutartis negali turėti *res judicata* (teismo galutinai išspręstas klausimas) galios šiai bylai.
- 21.5. Teismai neatsižvelgė į pareiškėjo argumentus dėl antstolio sąžiningumo, priimant 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymus bei nurodant teismui akivaizdžiai neteisėną patvarkymų priėmimo laiką. Antstolis 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymą Nr. S1F-49425 dėl neįvykusio turto pardavimo iš varžytynių ir 2021 m. rugpjūčio 19 d. siūlymą ieškotojui perimti neparduotą iš pirmųjų varžytynių turtą Nr. S1F-49426 pasirašė elektroniniu parašu 2021 m. rugpjūčio 19 d. 16 val. 34 min. 26 sek., ir 16 val. 34 min. 29 sek., taigi jau žinodamas, kad teismas priėmė nutartį dėl pareiškėjo turto realizavimo ir (ar) išieškojimo sustabdymo. Teigdamas, kad pasiūlė ieškotojams pasiimti iš pirmųjų varžytynių neparduotą skolininkui ir jo sutuoktinei priklausančią įkeistą turtą anksčiau, nei gavo teismo nutartį, antstolis nurodė netiesą. Kaip nesąžiningi vertintini ir kreditorės veiksmai, nes 2021 m. rugpjūčio 30 d. ji, būdama suinteresuotas asmuo šioje byloje ir žinodama apie teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartį, pateikė antstoliui sutikimą perimti iš varžytynių neparduotą turtą. Antstolis, gavęs šį ieškotojos sutikimą, 2021 m. rugpjūčio 31 d. priėmė patvarkymą Nr. S1F-51303, kuriuo atnaujino vykdymo veiksmus vykdomojoje byloje Nr. 0010/16/01182, tenkino ieškotojos 2021 m. rugpjūčio 30 d. sutikimą perimti pirmosiose varžytynėse neparduotą turtą, nustatė ieškotojai 20 dienų terminą įmokėti vykdymo išlaidas antstoliui ir kt. Nurodyti veiksmai yra reikšmingi tuo, kad sudarė sąlygas antstoliui prašyti teismo leisti užbaigti vykdymo veiksmus. Be to, kreditorės sumokėtą dalį vykdymo išlaidų antstolis vertino kaip varžytynių dalyvio mokesčių, taip stengdamasis pagrįsti vieną iš FABI 20 straipsnio 1 dalies sąlygų. Teismui vertinant nurodytus veiksmus kaip atliktus neteisėtai, nebūtų buvę ir galimybės leisti užbaigti antstoliui vykdymo veiksmus FABI 20 straipsnio 1 dalies pagrindu.
- 21.6. Teismai nutarė leisti antstoliui užbaigti pradėtus vykdymo veiksmų procedūras, išieškant skolas iš įkeisto turto, – [CPK 720 straipsnio](#) nustatyta tvarka perduodant neparduotą iš varžytynių hipotekos kreditoriui įkeistą nekilnojamąjį turtą, kuris priklauso

pareiškėjui ir jo sutuoktinei bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Tai neabejotinai susiję su E. S. teisėmis ir pareigomis, tačiau ji jokia forma nebuvo įtraukta į bylą, informuota apie tai, kad tokio pobūdžio antstolio prašymas bus nagrinėjamas teisme, ir jai nebuvo suteikta galimybė pasisakyti dėl antstolio pateikto prašymo. Teismai pažeidė [CPK 266 straipsnio](#) nuostatas ir nukrypo nuo suformuotos kasacinio teismo praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-159/2007](#); 2010 m. liepos 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-343/2010](#)). Pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą yra pagrindas panaikinti teismų procesinius sprendimus dėl absoliutaus negaliojimo pagrindo.

22. Suinteresuotas asmuo antstolis A. Selezniovas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

22.1. Vykdomojoje byloje hipotekos kreditorės sutikimas perimti neparduotą iš varžytinių skolininkui priklausančią įkeistą turtą buvo gautas iki bankroto bylos skolininkui išskėlimo, todėl, vadovaujantis [FABĮ 20 straipsniu](#), teismai galėjo leisti pabaigti pradėtas vykdomo veiksmų procedūras, išieškant skolas iš įkeisto turto. VI Registrų centro pranešimas apie tai, jog varžytinės neįvyko, antstolio kontoroje buvo gautas 2021 m. rugpjūčio 19 d. 11.30 val., o 13.40 val. antstolio kontoroje buvo gauta Plungės apylinkės teismo nutartis Nr. e2FB-2925-973/2021, kurioje nurodyta, jog nuo nutarties patvirtintos kopijos gavimo dienos turi būti sustabdomas pareiškėjo turto realizavimas ir (ar) išieškojimas, įskaitant išieškojimą ne ginčo tvarka, t. y. pranešimą apie neįvykusias varžytynes antstolis gavo anksčiau nei nutartį, todėl visi paskesni antstolio veiksmai buvo atlikti tam, kad pabaigti turto realizavimo procesą, prasidėjusį iki fizinio asmens bankroto bylos išskėlimo.

22.2. 2021 m. rugsėjo 17 d. antstolio kontoroje buvo gautas išieškotojos atstovo prašymas „Dėl dalinio vykdomo išlaidų apmokėjimo atidėjimo“, kuriame nurodyta, jog dalis (15 000 Eur) vykdomo išlaidų yra apmokėta, o likusios dalies apmokėjimą išieškotoja prašo atidėti iki vykdomosios bylos užbaigimo. 2021 m. rugsėjo 17 d. į antstolio depozitinę sąskaitą buvo įmokėta 15 000 Eur vykdomo išlaidų suma. Atsižvelgiant į tai, kad išieškotoja apmokėjo dalį vykdomo išlaidų, jos prašymas atidėti dalies vykdomo išlaidų apmokėjimą buvo tenkintas, nustatant, jog likusias vykdomo išlaidas ji turi apmokėti iki vykdomosios bylos užbaigimo. Išieškotojai įvykdžius teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 1R-352 patvirtintos Sprendimų vykdomo instrukcijos 165 punkto reikalavimus, antstoliui atsirado pagrindas [FABĮ 20 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta tvarka kreiptis į teismą su prašymu leisti pabaigti pradėtas vykdomo veiksmų procedūras.

22.3. Varžytinių procesas yra tęstinis, jo pradžia laikoma varžytinių paskelbimo data ([CPK 704 straipsnis](#)) (varžytinės paskelbtos iki nutarties, kuria teismai nutarė priimti skolininko pareiškimą dėl fizinio asmens bankroto bylos išskėlimo), o pabaiga – kai varžytinės paskelbus neįvykusiomis antstolis [CPK](#) nustatyta tvarka turi išieškotojui pasiūlyti perimti neparduotą varžytinėse turtą, o gavęs jo sutikimą, sudaryti turto perdavimo išieškotojui aktą ([CPK 702 straipsnis](#)). Šią antstolio poziciją patvirtina ir Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. spalio 7 d. nutartis [Nr. 2YT-9624-1071/2021](#), kuria buvo atmestas pareiškėjo skundas dėl antstolio veiksmų. Skundą dėl antstolio veiksmų pareiškėjas ir grindė tuo, kad antstolis negalėjo atlikti vykdomo veiksmų esant priimtai Plungės apylinkės teismo nutarčiai Nr. e2FB-2925-973/2021 dėl išieškojimo stabdymo.

22.4. Vykdomosios bylos vykdomo laikotarpiu pareiškėjas teigė (teikė skundus dėl antstolio veiksmų), jog antstolis nustatė per didelę parduotino iš varžytinių turto kainą ir ją būtina sumažinti. Tačiau vėlesniuose skunduose pareiškėjas jau teigia, kad parduotino iš varžytinių turto kaina galimai gali būti didesnė. Kasaciniame skunde išdėstyti teiginiai rodo aiškų pareiškėjo norą vilkinti procesą bei piktnaudžiauti procesinėmis teisėmis. Skolininko skola hipotekos kreditoriui 2021 m. rugsėjo 20 d. buvo 717 798,40 Eur, perduodamo išieškotojai neparduoto iš pirmųjų varžytinių turto vertė – 707 200 Eur, skirtumas – 10 598,40 Eur.

22.5. 2022 m. vasario 10 d. antstolio kontoroje buvo gauta Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. vasario 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e2S-248-460/2022](#), kuria Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2FB-2925-973/2021 buvo palikta nepakeista. Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2FB-2925-973/2021 antstoliui buvo leista pabaigti pradėtas vykdomo veiksmų procedūras išieškant skolas iš įkeisto turto, perduodant neparduotą iš varžytinių įkeistą turtą išieškotojai [CPK 720 straipsnyje](#) nustatyta tvarka. Antstolis, gavęs Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. vasario 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e2S-248-460/2022](#), 2022 m. vasario 14 d. sudarė turto perdavimo išieškotojui aktą Nr. S-22-10-1261, kuriuo neparduotą iš varžytinių turtą perdavė išieškotojai, taip užbaigdamas pradėtas vykdomo veiksmų procedūras, 2022 m. vasario 18 d. vykdomoji byla buvo užbaigta, o vykdomasis dokumentas perduotas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui. Išieškotoja prieš užbaigiant vykdomąją bylą įvykdė 2021 m. rugsėjo 20 d. patvirtintą Nr. S1F-55536 „Dėl vykdomo išlaidų apmokėjimo“ reikalavimus. Vykdomo procesui, kaip sudėtingai civilinio proceso daliai, yra taikomi tie patys principai ir reikalavimai, kurie užtikrina, kad vykdomo procesas bus kaip įmanoma trumpesnis ir ekonomiškesnis. Koncentracijos ir ekonomiškumo principų laikymasis akcentuojamas ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-222-611/2021](#).

23. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo bankroto (nemokumo) administratorė UAB „VRBV“ prašo kasacinį skundą tenkinti.

24. Suinteresuotas asmuo UAB „EDS INVEST“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį procesą nutraukti arba kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistas teismų nutartis, priteisti iš pareiškėjo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

24.1. [FABĮ](#) nuostatos nedraudžia antstoliui tęsti išieškojimo veiksmus iš jau pradėto realizuoti turto [FABĮ 20 straipsnio](#) 1 dalies pagrindu ir tvarka, t. y. gavus teismo leidimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-222-611/2021](#)). [FABĮ 20 straipsnio](#) 1 dalyje nėra nustatytas baigtinis sąrašas atvejų, kada galima kreiptis į teismą dėl leidimo tęsti vykdomo veiksmų procedūras išieškant skolas, todėl pareiškėjo pozicija, jog šios teisės normos pagrindu negalima perimti varžytinėse neparduoto turto, yra nepagrįsta. [FABĮ 20 straipsnio](#) 1 dalies tikslas yra orientuotas į tai, kad turto realizavimo veiksams išieškant skolas, kurie jau eina į pabaigą, gali būti duodamas teismo leidimas juos užbaigti. Tai, kad kreditorius neturėjo varžytinių dalyvio statuso, ar tai, jog buvo sumokėtas ne varžytinių dalyvio mokesčiai, o vykdomo išlaidos, esminės reikšmės procesų pasekmėms ir tikslui neturi. Nors [FABĮ 20 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintos sąlygos, susijusios su įvykusiomis varžytinėmis, t. y. esant varžytinių dalyviui ir jam sumokėjus varžytinių dalyvio mokesčių, įstatymo analogija taikytina ir turto perdavimo kreditoriui atveju, kadangi tai yra tęstinis (sudėtinis) turto realizavimo – varžytinių – procesas, kurį lemė neįvykusios varžytinės (paseknė). Nuosavybės perdavimas varžytinių aktu ar turto perdavimo išieškotojui aktu yra galutinė vykdomo veiksmų procedūros dalis, esanti vykdomo veiksmų sudėtinė dalimi.

24.2. Nustačius, kad turto perdavimas iš varžytinių buvo paskelbtas iki teismo nutarties priimti pareiškimą iškelti R. S. bankroto bylą, konkretus laikas, kada tiksliai buvo priimti ginčijami antstolio patvirtinimai, neturi reikšmės sprendžiant dėl antstolio prašymo leisti užbaigti pradėtas skolininko nekilnojamojo turto realizavimo procedūras. Be to, antstolio A. Selezniovo veiksmai priimant ginčijamus patvirtinimus jau buvo įvertinti įsteisėjusių teismo sprendimu ir nustatyta, kad antstolis nepadarė jokių pažeidimų ([CPK 182 straipsnio](#) 2 punktas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-344-421/2018](#)).

24.3. Kiekviena konkrečiu atveju turi būti individualiai vertinama, ar yra pagrindas leisti užbaigti antstoliui pradėtus vykdomo veiksmus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-22-684/2016; 2016 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-242-469/2016). Sprendžiant fizinio asmens bankroto procese kylančius klausimus privalu atsižvelgti į bankrutuojančio asmens ir jo kreditorių interesų pusiausvyrą, o fizinio asmens interesai neturėtų dominuoti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-263-706/2015; 2019 m. balandžio 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-144-219/2019](#)). Suinteresuotas asmuo UAB „EDS INVEST“ yra pareiškėjęs hipotekos kreditorė, o jos, kaip įkaito turėtojos, reikalavimai pagal [CPK 754 straipsnio](#) 1 dalį, [FABĮ 29 straipsnio](#) 1 dalį iš įkeisto turto tenkinami be eilės.

- 24.4. Teismai nusprendė, kad leidimas baigti pradėtas nekilnojamojo turto realizavimo procedūras labiau atitinka tiek skolininko, tiek jo kreditorių interesus. Nepaisant to, kad turtas nustatyta tvarka buvo pardavinėjamas iš varžytynių, jis nebuvo parduotas už 707 200 Eur kainą, nėra tikimybės turtą parduoti brangiau bankroto procese (įkeistas turtas bankroto procese parduodamas tokia pačia tvarka – varžytynėse, todėl nėra pagrindo daryti išvados, jog turto pardavimas bankroto procese savaime yra objektyvesnis bei efektyvesnis ir lemia, kad turtas būtų parduotas už didesnę kainą) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-222-611/2021). Nors turtas nebuvo parduotas varžytynėse už 707 200 Eur kainą, hipotekos kreditorė sutiko perimti šį turtą, tokiu būdu padengdama beveik visą skolą.
- 24.5. Pareiškėjui nuo 2016 m. teismui teikus skundus (prašymus) dėl antstolio veiksmų vykdymo procesas užsitęsė, o neleidus antstoliui pabaigti iki bankroto proceso pradėtų nekilnojamojo turto realizavimo procedūrų būtų dar labiau užvilktas turto realizavimas, būtų tik didinamos išlaidos turtui administruoti ir nepagrįstai vilkinamas galimas atsiskaitymas su hipotekos kreditorė, taip pažeidžiant tiek skolininko, tiek kreditorės interesus. Šiuo atveju teismo leidimas užbaigti vykdymo veiksmus, perduodant išieškotojai įkeistą turtą, yra proceso ekonomiskumo, koncentracijos ir protingumo principų išraiška.
- 24.6. Vien ta aplinkybė, kad pareiškėjo sutuoktinei bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklauso turtas, kuris realizuojamas to paties antstolio, toje pačioje vykdomojoje byloje, nereiškia, jog kasaciniu skundu ginčijamais teismų procesiniais sprendimais buvo nuspręsta dėl pareiškėjo sutuoktinės teisių ir pareigų. Byloje nėra duomenų, kad pareiškėjo sutuoktinei būtų iškelta fizinio asmens bankroto byla, taip pat nėra pagrindo jai priklausanti turtą (jo dalį) pardavinėti FABĮ nustatyta tvarka, todėl teismo leidimas perimti jai priklausanti turtą nebuvo reikalingas. Taigi, skola iš pareiškėjo sutuoktinės turto išieškoma ne FABĮ, o CPK nustatyta tvarka, todėl pareiškėjo sutuoktinės įtraukimas į bylą, kurioje sprendžiama dėl leidimo užbaigti vykdymo veiksmus tik bankrutuojančio asmens turto atžvilgiu, nebuvo reikalingas. Be to, vykdomojoje byloje Nr. 0010/16/01182 pareiškėjo sutuoktinei 2021 m. rugsėjo 20 d. buvo išsiųstas antstolio prašymas baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, tačiau ji nesikreipė į pareiškėjo bankroto bylą nagrinėjantį teismą, jos į fizinio asmens bankroto bylą neįtraukė ir pats pareiškėjas, o vėliau, teismui priėmus pareiškėjui nenaudingą procesinį sprendimą, pareiškėjas tai panaudojo procesiniam sprendimui apskusti.
- 24.7. FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje nenustatyta galimybė skusti teismo nutartį, kuria leista antstoliui baigti vykdymo veiksmus išieškant skolas. Pirmosios instancijos teismo nutartis, priimta FABĮ 20 straipsnio 1 dalies pagrindu, neužkerta kelio bylos eigai – procesas pareiškėjo nemokumo byloje gali vykti toliau. Dėl to, remiantis CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punktu, 356 straipsnio 6 dalimi, kasacinio teismo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-432-313/2017; 2019 m. rugsėjo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-270-1075/2019), Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2FB-2925-973/2021 negalėjo būti apeliacinio apskundimo objektas ir kasacinis procesas pagal pareiškėjo skundą turėtų būti nutrauktas.
- 24.8. Nuo vykdymo veiksmų pradžios pareiškėjas aktyviai skundė antstolio veiksmus, todėl iki šiol teismui pateikė iš viso 18 skundų (prašymų) dėl antstolio veiksmų ir vykdymo procesas, realizuojant įkeistą turtą, užsitęsė. Išieškotoja UAB „EDS INVEST 2“ nepagrįstai ilgą laiką ir nepateisinamai negalėjo atgauti vykdomojo dokumento pagrindu priteistos itin didelės skolos sumos, o teismai buvo apkrauti pareiškėjo skundų nagrinėjimu. Prieš pat varžytynių pabaigą pareiškėjas pateikė teismui pareiškimą dėl fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo, tai sudarė sąlygas atitolinti išieškojimo iš turto veiksmus, o vėliau be aiškaus teisinio pagrindo pareiškėjas ginčijo turto realizavimą, taip vilkindamas skolos sugrąžinimą. Be to, byla nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, pareiškėjas neprašė teismo įtraukti jo sutuoktinės į bylos nagrinėjimą, o pirmosios instancijos teismui priėmus nepalankų sprendimą pradėjo remtis šia aplinkybe kaip absoliučiu teismo sprendimo negaliojimo pagrindu. Pareiškėjo elgesys yra nesąžiningas, pažeidžia skolininko ir kreditorės interesus pusiausvyrą. Atitinkamos aplinkybės sudaro teisinį pagrindą (CPK 7 straipsnis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.137 straipsnio 2–4 dalys) teismams atsisakyti ginti nesąžiningo pareiškėjo teises (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. balandžio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-203/2008; 2018 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-270-915/2018; 2020 m. birželio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-203-403/2020).
25. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. spalio 12 d. nutartimi atnaujino bylos nagrinėjimą, nusprendė pranešti dalyvaujantiems byloje asmenims apie ketinimą peržengti kasacinio skundo ribas ir pasiūlė dalyvaujantiems byloje asmenims iki 2022 m. lapkričio 9 d. pateikti teismui rašytinius paaiškinimus dėl suinteresuoto asmens UAB „EDS INVEST 2“ atsiliepime į kasacinį skundą iškeltos teisės klausimo, ar pirmosios instancijos teismo nutartis, priimta FABĮ 20 straipsnio 1 dalies pagrindu, gali būti apeliacijos objektas.
26. Suinteresuotas asmuo antstolis A. Seleznievas pateikė rašytinius paaiškinimus, nurodydamas, kad palaiko suinteresuoto asmens atsiliepime į kasacinį skundą išdėstytus argumentus dėl negalimumo apeliacine tvarka skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, priimtą FABĮ 20 straipsnio 1 dalies pagrindu.
27. Pareiškėjas R. S. pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad suinteresuoto asmens UAB „EDS INVEST 2“ pozicija, jog Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartis negalėjo būti apeliacinio apskundimo objektas ir kad dėl to kasacinis procesas šioje byloje turėtų būti nutrauktas, yra nepagrįsta. Pareiškėjas nurodo, kad:
- 27.1. Suinteresuotas asmuo UAB „EDS INVEST 2“ argumentus dėl apeliacijos galimybės išdėstė tik atsiliepime į kasacinį skundą, tačiau atsiliepime į atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties tokie argumentai nebuvo nurodyti, todėl šie argumentai nenagrinėtini kasaciniame teisme (CPK 347 straipsnio 2 dalis).
- 27.2. CPK 350 straipsnio 2 dalyje nėra nustatyta, kad kasacinis procesas turėtų būti nutrauktas, jeigu apeliacinis (atskirasis) skundas buvo išnagrinėtas. Priešingai, kasacinis procesas nutraukiamas, jeigu byla nebuvo nagrinėta apeliacine tvarka (CPK 350 straipsnio 2 dalies 2 punktas). Pirmosios instancijos teismas 2021 m. gruodžio 9 d. nutartyje nurodė, kad nutartis gali būti skundžiama atskiruoju skundu, ir apeliacinės instancijos teismas nenustatė jokių kliūčių bylą nagrinėti apeliacine tvarka.
- 27.3. Suinteresuotas asmuo UAB „EDS INVEST 2“ dėstydamas savo argumentus, remiasi kasacinio teismo išaiškinimais, pateiktais nagrinėjant kasacinę bylą Nr. 3K-3-432-313/2017, bei Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. rugpjūčio 19 d. nutartimi, kuri buvo priimta civilinėje byloje Nr. e2-1031-781/2021. Šios nutartys buvo priimtos bylose dėl juridinio asmens bankroto. Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas (toliau – JANĮ) ir FABĮ yra specialieji įstatymai, todėl jų nuostatos negali būti taikomos pagal analogiją (CPK 4 straipsnio 6 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-189-690/2015). Be to, tiek Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, tiek pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai jau yra nagrinėję ne vieną bylą pagal atskiruosius ir kasacinius skundus dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių, priimtų sprendžiant dėl leidimo antstoliui FABĮ 20 straipsnio pagrindu užbaigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras išieškant skolas iš įkeisto turto CPK nustatyta tvarka (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 29 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-22-684/2016; 2022 m. rugsėjo 21 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-222-611/2021; Vilniaus apygardos teismo civilinę bylą Nr. 2S-731-656/2016).
- 27.4. Sprendžiant, ar tam tikra nemokumo procese priimta pirmosios instancijos teismo nutartis gali būti laikoma užkertančia kelią tolesnei bylos eigai CPK 334 straipsnio 1 dalies 2 punkto prasme, be kita ko, turi būti atsižvelgiama į nemokumo proceso ypatumus (nemokumo bylų nagrinėjimo stadiją, jos metu sprendžiamus klausimus, konkrečios teismo nutarties įtaką nemokumo proceso eigai ir jo dalyvių teisėms ir teisėtiems interesams). Pirmosios instancijos teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartis užkerta kelią tolesniam klausimo dėl pareiškėjui ir jo sutuoktinei priklausančio nekilnojamojo turto pardavimo sprendimui bankroto byloje. Pagal FABĮ 20 straipsnio 1 dalį, antstoliui realizavus turtą, visos vykdymo veiksmų procedūrų metu gautos lėšos pervedamos į depozitinę bankroto administratoriaus

sąskaita, taip užtikrinant visų kreditorių interesus. Nagrinėjamu atveju lėšos nėra gaunamos, kadangi pats turtas yra perimamas. Atitinkamai pašalinama bet kokia galimybė kitiems kreditoriams dalyvauti sprendžiant klausimą dėl šio turto ar už jį gautų lėšų.

27.5. Pirmosios instancijos teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartis užkirta kelią pareiškėjo sutuoktinei E. S., kuri yra realizuojamo turto bendraturtė, dalyvauti procese sprendžiant dėl turto realizavimo. Teigiant, kad apeliacinis ir kasacinis procesai nėra galimi, E. S. prarastų bet kokią galimybę pasisakyti dėl su jos teisėmis ir pareigomis susijusios Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutarties, kadangi ji nebuvo įtraukta į procesą.

27.6. Dėl [CPK 334 straipsnio](#) kasacinis teismas yra nurodęs, kad šiame straipsnyje įtvirtinta taisyklė nereiškia, jog [CPK 334 straipsnio](#) 1 dalyje nenurodytos nutartys apskritai negali būti skundžiamos. Tokios nutartys gali būti skundžiamos apeliacine tvarka ne atskirai, o kartu su teismo sprendimu, t. y. į apeliacinį skundą gali būti įtraukiami motyvai dėl jų teisėtumo ir pagrįstumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. rugsėjo 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-321-969/2018](#)). Tačiau teismo išduoto leidimo antstoliui baigti skolininko turto realizavimo veiksmus nebus įmanoma peržiūrėti kartu su galutiniu teismo sprendimu dėl bankroto bylos specifikos – bankroto byloje toks galutinis sprendimas nėra priimamas. Dėl to, sprendžiant dėl turto realizavimo ir nesuteikiant suinteresuotam asmeniui galimybės pateikti atskirąjį skundą, paneigiama asmens teisė į apeliaciją.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribų, pagrindo nutraukti kasacinį procesą

28. [CPK 353](#) straipsnyje nustatyta, kad kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskūstus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu. Kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių. Teismas turi teisę peržengti kasacinio skundo ribas, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai. Apie ketinimą peržengti kasacinio skundo ribas teismas praneša dalyvaujantiems byloje asmenims.
29. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad kasacinio nagrinėjimo dalykas yra kasatoriaus kasaciniame skunde nurodyti motyvuoti kasacijos pagrindai, taip pat atsiliepime į kasacinį skundą nurodyti teisiniai argumentai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-169/2011](#)). Pagal [CPK 351 straipsnio](#) 1 dalį atsiliepime į kasacinį skundą turi būti nurodyti išsamūs nesutikimo su pateiktu kasaciniu skundu motyvuoti pagrindai. Nesutikimo su kasaciniu skundu pagrindai gali būti tiek materialiojo, tiek procesinio teisinio pobūdžio (formalūs), kuriais siekiama įrodyti, kad kasacinis procesas nagrinėjamoje byloje apskritai negali vykti, t. y. kad egzistuoja [CPK](#) įtvirtinti pagrindai nutraukti kasacinį procesą.
30. Suinteresuotas asmuo UAB „EDS INVEST 2“ atsiliepime į kasacinį skundą nurodo, kad pirmosios instancijos teismo nutartis, priimta [FABĮ 20](#) straipsnio 1 dalies pagrindu, negalėjo būti skundžiama apeliacine tvarka, atitinkamai kasacinis procesas šioje byloje turi būti nutrauktas. Teisėjų kolegija šį argumentą pripažįsta teisiskai nepagrįstu.
31. Kasacinis procesas nutraukiamas bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme metu nustačius, kad kasacinį skundą toje byloje turėjo būti atsisakyta priimti, arba bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme metu atsiradus aplinkybių, kurios daro tolesnį kasacinį procesą negalimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-96-823/2021](#), 38 punktą). Pagrindai atsisakyti priimti kasacinį skundą nustatyti [CPK 350 straipsnio](#) 2 dalyje, kurioje, be kita ko, nurodyta, kad kasacinį skundą atsisakoma priimti, jei jis prieštarauja šio kodekso 341 straipsnyje nustatytiems reikalavimams ([CPK 350 straipsnio](#) 2 dalies 2 punktą).
32. Pagal [CPK 341](#) straipsnio 1 dalį kasacija negalima dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų ir nutarčių, neperžiūrėtų apeliacine tvarka. Ši nuostata aiškintina kartu su [CPK 340](#) straipsnio 1 dalimi, pagal kurią kasacijos objektas yra apeliacinės instancijos teismo sprendimas ar nutartis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gruodžio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-624/2006](#)). Taigi, pagal [CPK 341](#) straipsnio 1 dalį kasacija nėra galima nesant kasacijos objekto – apeliacinės instancijos teismo sprendimo ar nutarties. Nurodytas draudimas galioja ir dėl sprendimo (nutarties) dalies, dėl kurios nebuvo paduota apeliacinio skundo ir kuri nebuvo peržiūrėta apeliacinės instancijos teismo *ex officio* (pagal pareigas) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 16 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-156-701/2016](#) 43 punktą).
33. Nagrinėjamoje byloje apeliacinis procesas faktiškai įvyko ir apeliacinės instancijos teismo nutartis, kaip kasacijos objektas, egzistuoja. Taigi, nėra pagrindo teigti, kad kasacinį skundą šioje byloje turėjo būti atsisakyta priimti dėl jo neatitikties [CK 341](#) straipsnio 1 dalies reikalavimams. Kai apeliacinės instancijos teismas faktiškai išnagrinėja skundą dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimo ar nutarties, tai sudaro pagrindą kasacine tvarka panaikinti viršijus kompetenciją priimtą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą ir apeliacinį procesą nutraukti, tačiau nelenia kasacinio proceso dėl tokio apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo negalimumo (šiuo klausimu žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 6 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-170-1075/2020](#)). Jokių kitų argumentų, pagrindžiančių, kad kasacinis procesas nagrinėjamoje byloje negali vykti, suinteresuotas asmuo nenurodė, jų taip pat nenustatė ir teisėjų kolegija, todėl suinteresuoto asmens prašymas nutraukti kasacinį procesą atmetamas.
34. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad nors pagal [CPK 340 straipsnio](#) 1 dalį kasacine tvarka gali būti apskūsti ir peržiūrėti tik apeliacinės instancijos teismo procesiniai sprendimai, sistemškai aiškinant kitas [CPK XVII](#) skyriaus nuostatas darytina išvada, kad tam tikrais atvejais kasacijos objektas yra ne tik apeliacinės instancijos teismo, bet ir pirmosios instancijos teismo sprendimai bei nutartys. Kai kasacinis skundas paduotas byloje, kurioje abiejų instancijų teismų procesiniai sprendimai dėl ginčo išsprendimo iš esmės yra vienodi, tai nepriklausomai nuo to, ar pats kasatorius kasaciniu skundu prašo peržiūrėti abu teismų procesinius sprendimus, kasacijos objektas yra tiek apeliacinės, tiek ir pirmosios instancijos teismų procesiniai sprendimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-102-969/2021](#), 19 punktą).
35. Teisėjų kolegija 2022 m. spalio 12 d. nutartimi pranešė dalyvaujantiems byloje asmenims apie ketinimą peržengti kasacinio skundo ribas ir pasisakyti dėl galimybės apeliacine tvarka skųsti šioje byloje priimtą pirmosios instancijos teismo nutartį. Toks procesinis sprendimas buvo priimtas, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamoje byloje priimti teismų procesiniai sprendimai yra vienodi, o konstatavęs apeliacijos nagrinėjamoje byloje negalimumą kasacinis teismas neturėtų teisinio pagrindo vertinti galutinės ir neskundžiamos pirmosios instancijos teismo nutarties teisėtumo (t. y. kasaciniam teismui panaikinus viršijus kompetenciją priimtą apeliacinės instancijos teismo nutartį pirmosios instancijos teismo nutartis liktų galioti).
36. Pareiškėjas R. S. kasaciniam teismui pateiktuose rašytiniuose paaiškinimuose remiasi [CPK 347 straipsnio](#) 2 dalimi, teigdamas, kad

su apeliacinio proceso teisėtumu susiję argumentai kasacinio teismo negali būti analizuojami, kadangi jie nebuvo nurodyti suinteresuoto asmens UAB „EDS INVEST“ 2-ajai skundą į atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties. Teisėjų kolegija pažymi, kad [CPK 347 straipsnio 2 dalis](#), reglamentuojanti reikalavimus, keliamus kasaciniam skundai, yra aktualūs sprendžiant dėl kasacinio skundo ribų ir nesaisto kasacinio teismo tuo atveju, kai teismas nusprendžia peržengti kasacinio skundo ribas esant [CPK 353 straipsnio 2 dalyje](#) nustatytiems pagrindams.

37. Remdamasi išdėstytais argumentais teisėjų kolegija toliau šioje nutartyje pasisakys dėl: 1) [FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtintos teisės normos, suteikiančios teisę teismui leisti antstoliui užbaigti pradėtą vykdymo veiksmų procedūras skolininkui iškelus fizinio asmens bankroto bylą, aiškinimo ir taikymo, 2) galimybės apeliacine tvarka skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria toks leidimas antstoliui duodamas, ir apeliacinio proceso nagrinėjamoje byloje teisėtumo.

Dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių leidimo antstoliui užbaigti pradėtą vykdymo veiksmų procedūras išdavimą ([FABĮ 20 straipsnio 1 dalis](#)), aiškinimo ir taikymo

38. Pagal [FABĮ](#) įtvirtintas teisės normų konkurencijos taisyklės šis įstatymas yra *lex specialis* (specialusis) kitų teisės aktų atžvilgiu ([FABĮ 1 straipsnio 6 dalis](#), [5 straipsnio 1 dalis](#)). Šią išvadą patvirtina ir [CPK 1 dalyje](#) įtvirtinta civilinio proceso įstatymų konkurencijos taisyklė, pagal kurią bankroto bylos nagrinėjamos pagal šio kodekso taisykles, išskyrus išimtis, kurias nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Taigi fizinio asmens bankroto byloje iškylantys bylos proceso, sprendimų priėmimo bei vykdymo klausimai nagrinėjami taikant [CPK](#) normas, išskyrus išimtis, tiesiogiai nustatytas [FABĮ](#) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-242-469/2016, 14 punktas).
39. Priverstinio teismo sprendimo vykdymo procesu ir fizinio asmens bankroto institutu siekiama skirtingų tikslų. Priverstiniu teismo sprendimo vykdymu kreditoriui suteikiama galimybė inicijuoti procesą, pagrįstą valstybės prievartos priemonių taikymu, reikalaujant, kad skolininkas įvykdytų turimus įsipareigojimus. Fizinio asmens bankrotas pradedamas paties skolininko iniciatyva, kai jis yra nemokus ir nepajėgiantis atieiti visiška atsiskaityti su kreditoriais. [FABĮ](#) sudaromos sąlygos fiziniam asmeniui, iš esmės pablogėjus jo finansinei būklei, per protingą terminą pagal galimybes tenkinti kreditorių reikalavimus ir, pasibaigus šiam terminui, istatyme nustatytais sąlygomis būti atleistiems nuo tolesnio skolų mokėjimo, taigi šio įstatymo tikslas yra fizinio asmens mokumo atkūrimas ir užtikrinimas, jog kreditorių reikalavimai bus patenkinami [FABĮ](#) nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-189-690/2015).
40. Fizinio asmens bankroto proceso teisinis reglamentavimas grindžiamas fundamentaliais nemokumo teisės principais – *inter alia* (be kita ko), kreditorių lygiateisiškumo bei skaidrumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-197-611/2015). Kreditorių lygiateisiškumo principo esmę sudaro galimybė visiems kreditoriams vienodomis sąlygomis įstatymų nustatyta tvarka dalyvauti priimančioms sprendimams, varžytis dėl skolininko turto ir įstatymų nustatyta tvarka gauti savo reikalavimo patenkinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-512-915/2017, 18 punktas). Siekiant nurodyto principo ir [FABĮ 1 straipsnio 1 dalyje](#) įtvirtintų tikslų įgyvendinimo, [FABĮ](#) įtvirtinta bendroji taisyklė, kad fizinio asmens bankroto atveju jo turtas realizuojamas [FABĮ 27, 28 straipsniuose](#) nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-222-611/2021, 38 punktas).
41. Pagal [FABĮ 5 straipsnio 6 dalį](#) teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo nutarties dėl pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimo dienos šios nutarties patvirtintą kopiją išsiunčia antstoliams, kuriems yra pateikti vykdomieji dokumentai dėl išieškojimo iš šio fizinio asmens ar dėl jo turto arešto, taip pat kredito įstaigoms, kuriose yra fizinio asmens sąskaitos. Nuo nurodyto pranešimo gavimo dienos sustabdomas fizinio asmens turto realizavimas ir (ar) išieškojimas, įskaitant išieškojimą ne ginčo tvarka.
42. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad aiškinant nuostatą „turto realizavimas ir (ar) išieškojimas sustabdomas“ turėtų būti laikomasi pozicijos, kad ši nuostata taikoma net ir tada, jei turto realizavimo ar išieškojimo procedūros (skolininko turto paieška, areštas, turto pardavimas iš varžytinių ir pan.) jau prasidėjusios, t. y. vykdymo veiksmai turi būti stabdomi bet kuriame skolininko turto realizavimo ar išieškojimo etape. Taigi [FABĮ 5 straipsnio 6 dalyje](#) įtvirtintas draudimas atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su priverstiniu turto realizavimu ar išieškojimu. Toks nurodytos nuostatos aiškinimas atitinka [FABĮ](#) paskirtį ir tikslus, užtikrina, jog sąžiningiems skolininkams bus sudarytos sąlygos atkurti jų mokumą tenkinant kreditorių reikalavimus [FABĮ](#) nustatyta tvarka. Nors vykdomosios bylos sustabdymo ar turto realizavimo veiksmų sustabdymo atveju, kai teismas priima pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo fiziniam asmeniui, [CPK 626 straipsnyje](#) tiesiogiai neįvardytas kaip privalomas, tačiau tokiu laikytinas pagal [FABĮ](#) įstatymo 5 straipsnio 6 dalies nuostatą, kuri vertintina kaip specialioji norma, turinti pirmenybę prieš [CPK](#) normas ([CPK 1 straipsnio 1 dalis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-189-690/2015).
43. Įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti fizinio asmens bankroto bylą bankroto administratorius nedelsdamas savo vardu atidaro atskirą depozitinę sąskaitą kredito įstaigoje fizinio asmens kreditorių reikalavimams tenkinti (toliau – depozitinė sąskaita). Depozitinės sąskaitos lėšomis disponuoja bankroto administratorius ([FABĮ 6 straipsnio 5 dalies 4 punktas](#)).
44. Pagal [FABĮ 20 straipsnio 1 dalį](#) antstolis ne vėliau kaip per 15 dienų nuo teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos perduoda fizinio asmens bankroto bylą nagrinėjančiam teismui turto, kuris iki fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo buvo areštuotas teismų ir kitų institucijų sprendimų vykdymui užtikrinti, bet neparduotas, arešto ir vykdomuosius dokumentus dėl išieškojimo iš šio fizinio asmens ir praneša apie tai turto saugotojui ir išieškotojui. [FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje](#) taip pat nurodyta aptariamoms taisyklės išimtis: jeigu atliekant vykdymo veiksmus varžytinių dalyvio mokėstis sumokamas iki teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, teismas, išklašęs kreditorių ir fizinio asmens nuomonę, gali leisti baigti pradėtą vykdymo veiksmų procedūras išieškant skolas ir įpareigoti antstolį pervesti gautas lėšas į depozitinę sąskaitą.
45. Pažymėtina, kad panašaus turinio išimtis nustatyta ir juridinių asmenų nemokumo procesą reglamentuojančio [JANI 30 straipsnio 3 dalyje](#), pagal kurią, jeigu antstolis iki bankroto bylos iškėlimo juridiniam asmeniui dienos yra paskelbęs apie juridinio asmens turto pardavimą, nemokumo bylą nagrinėjantis teismas gali leisti jam baigti vykdyti turto pardavimą [CPK](#) nustatyta tvarka ir gautą pinigų sumą, atskaičius sprendimo vykdymo išlaidas, pervesti į kreditorių sąskaitą. Aiškindamas šią teisės normą kasacinis teismas yra nurodęs, kad aptariama išimtis istatyme įtvirtinta atsizvelgiant į tai, jog, esant šioje teisės normoje nurodytoms aplinkybėms, turto realizavimo sustabdymas būtų netikslingas ir ekonomiškai nenaudingas. Tačiau tokiu atveju už parduotą skolininko turta gauta suma, atskaičius sprendimo vykdymo išlaidas, pervedama į kreditorių sąskaitą. Todėl priverstinio vykdymo proceso metu realizavus skolininko turta tenkinami ne išieškotojo konkrečioje vykdymo byloje reikalavimai, o visų skolininko kreditorių reikalavimai nemokumo procese. [JANI 30 straipsnio 3 dalies](#) pagrindu priimta nutartimi tik nusprendžiama, kokia tvarka ([JANI](#) ar [CPK](#) nustatyta) bus toliau vykdomas nemokaus juridinio asmens turto pardavimas, bet ne lėšų, gautų pardavus turta, paskirstymas, kuris visais atvejais vykdomas [JANI](#) nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-113-823/2022, 29, 30 punktai).
46. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, jog tam, kad teismas pagal [FABĮ 20 straipsnio 1 dalį](#) antstolio prašymu leistų baigti pradėtą vykdymo veiksmų procedūras išieškant bankrutuojančio fizinio asmens skolas, reikia nustatyti: 1) ar pradėti vykdymo veiksmai; 2) ar varžytinių dalyvio mokėstis sumokėtas iki teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos (Lietuvos Aukščiausiojo

Teismo 2016 m. sausio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-22-684/2016, 20 punktas). Teismas dėl leidimo baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras turi spresti atsižvelgdamas į FABI tikslą, nurodytą FABI 1 straipsnio 1 dalyje, t. y. įvertinti, kuris sprendimas: užbaigti pradėtą turto realizavimą ar nutraukti pradėtas vykdymo procedūras ir turto realizuoti bankroto įstatyme nustatyta tvarka, labiau atitinka tiek skolininko, tiek kreditorių interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-242-469/2016, 14 punktas). Sprendžiant, kuris turto realizavimo būdas labiau atitinka tiek skolininko, tiek kreditorių interesus, turi būti vertinama nustatyta varžytynėse parduodamo turto pradinė pardavimo kaina, ar ji atitinka rinkos kainą, ar yra tikimybė, ji parduoti brangiau bankroto procese nei antstolio vykdomose varžytynėse, ar turto pardavimas bankroto procese neužvilkins jo pardavimo, ar nebuvo padaryti esminiai vykdymo proceso reglamentuojančių CPK normų bei imperatyvių FABI normų pažeidimai, turintys įtakos prašomų leisti užbaigti pradėtų vykdymo veiksmų teisėtumui bei skolininko ir kreditorių interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-222-611/2021, 46 punktas).

47. Aiškindamas FABI 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą išimtį kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, kad pagal šią teisės normą teismas neturi pagrindo leisti antstoliui gautą už parduotą varžytynėse turta sumą paskirstyti CPK nustatyta tvarka, nes tokiu būdu antstoliui nepagrįstai leidžiama atlikti daugiau veiksmų, nei įtvirtina įstatymas. FABI 20 straipsnio 1 dalyje nustatytu įpareigojimu antstoliui siekiama, kad visas skolininkui priklausantis turtas, nepaisant kokių civilinių teisių objektu rūšiai priklauso, būtų kontroliuojamas ir kad įstatymo nustatyta tvarka būtų juo disponuojama vieno asmens – bankroto administratoriaus, todėl antstolis, vykdydamas teismo įpareigojimą, gautas už parduotą turta lėšas privalo pervesti į administratoriaus vardu kredito įstaigoje atidarytą sąskaitą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-22-684/2016, 24–26 punktai).
48. Apibendrinant aptartą teisinį reglamentavimą ir kasacinio teismo formuojamą praktiką darytina išvada, kad JANĮ 30 straipsnio 3 dalyje ir FABI 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų teisės normų tikslas yra tapatus – užtikrinti efektyvų skolininko turto pardavimą ir išvengti papildomų išlaidų, jei naujo organizuojant skolininko bankroto procese. Nei JANĮ 30 straipsnio 3 dalis, nei FABI 20 straipsnio 1 dalis nenstato galimybių esant išskeltai skolininko bankroto bylai jo turta (už šį turta gautas lėšas) skirstyti vykdymo, o ne bankroto procese – abiejose teisės normose imperatyviai nurodyta, kad pardavęs turta antstolis gautą pinigų sumą turi pervesti į bankroto administratoriaus atidarytą ir jo valdomą sąskaitą.
49. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad 2021 m. rugpjūčio 19 d. 13.40 val. antstolio A. Selezniovo kontoroje buvo gauta Plungės apylinkės teismo nutartis Nr. e2FB-2925-973/2021, kurioje nurodyta, jog nuo nutarties patvirtintos kopijos gavimo dienos turi būti sustabdomas pareiškėjo turto realizavimas ir (ar) išieškojimas, įskaitant išieškojimą ne ginčo tvarka. Tą pačią dieną antstolis priėmė patvarkymą Nr. SIF-49425, kuriuo varžytynės paskelbtos neįvykusiomis, nes jose nedalyvavo nė vienas dalyvis (pasirašytas 16 val. 34 min. 26 sek.), siūlymą išieškotojai perimti neparduotą iš varžytynių turta Nr. SIF-49426 (elektroniniu parašu pasirašytas 2021 m. rugpjūčio 19 d. 16 val. 34 min. 29 sek.) ir patvarkymą sustabdyti išieškojimą pareiškėjo atžvilgiu. 2021 m. rugpjūčio 30 d. išieškotoja UAB „EDS INVEST 2“ pateikė antstoliui sutikimą perimti varžytynėse neparduotą turta už 707 200 Eur kainą. 2021 m. rugpjūčio 31 d. antstolis priėmė patvarkymą, kuriuo atnaujino išieškojimą, tenkino UAB „EDS INVEST 2“ 2021 m. rugpjūčio 30 d. pateiktą sutikimą perimti pirmosiose varžytynėse neparduotą turta ir nustatė išieškotojai terminą vykdymo išlaidoms, apskaičiuotoms nuo perduodamo turto kainos, įmokėti. 2021 m. rugsėjo 17 d. išieškotojos mokėtinų vykdymo išlaidų dalis (15 000 Eur) buvo pervesta į antstolio depozitinę sąskaitą, kitos dalies sumokėjimas 2021 m. rugsėjo 20 d. patvarkymu buvo atidėtas iki vykdomosios bylos užbaigimo. 2021 m. rugsėjo 21 d. antstolis pateikė prašymą teismui leisti užbaigti pradėtas skolininko nekilnojamojo turto realizavimo procedūras vykdomojoje byloje Nr. 0010/16/01182, t. y. leisti perduoti varžytynėse neparduotą įkeistą turta išieškotojai CPK 720 straipsnyje nustatyta tvarka.
50. Bylą nagrinėję teismai nusprendė, kad varžytynės – tai vientisas priverstinio turto realizavimo tęstinis procesas, į kurį patenka tiek pirmosios, tiek antrosios, tiek pakartotinės varžytynės, įskaitant ir neparduotą iš varžytynių turto perdavimą išieškotojui, nes tai yra ne savarankiška ir atskira priverstinio vykdymo procedūra (būdas), o neįvykusių varžytynių pasekmė, todėl pagal FABI 20 straipsnio 1 dalį bankroto bylą nagrinėjantis teismas gali leisti antstoliui perduoti varžytynėse neparduotą įkeistą turta išieškotojui. Teisėjų kolegija šią teismų išvadą pripažįsta teisiskai nepagrįsta.
51. Vykdomo veiksmų procedūros sąvoka nėra pateikta nei FABI, nei vykdymo procesą reglamentuojančiose CPK normose. Iš FABI aiškinamojo rašto matyti, kad FABI 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta išimtis įstatyme įtvirtinta atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo koncepcijos (toliau – Koncepcija), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 413, 25 punkto nuostatas (2011 m. kovo 28 d. aiškinamasis raštas Nr. XIP-3052). Pagal Koncepcijos 25 punktą teismas, atsižvelgdamas į kreditorių ir skolininko nuomonę, galėtų leisti baigti pradėtas procedūras išieškant skolas ir įpareigoti antstolį pervesti gautas sumas į administratoriaus sąskaitą. Sąvokos „procedūra išieškant skolas“ turinys Koncepcijoje taip pat nėra detaliau atskleistas.
52. „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ žodis „procedūra“ apibrėžiamas kaip „tvarka veiksmų, reikalingų kam nors atlikti“ (). Tarptautinių žodžių žodyne šis žodis aiškinamas kaip reiškiantis „veiksmų, kuriais siekiama kurio nors tikslo, atlikimo eilės tvarką, iš anksto nustatytą teisės arba kt. normų“ (). Atitinkamai „vykdymo veiksmų procedūra“ turėtų būti aiškinama kaip teisės aktais reglamentuota vykdymo veiksmų seka, skirta konkrečiam tikslui pasiekti.
53. Pagal CPK 691 straipsnio 1 dalį turto realizavimas – tai areštuoto skolininkui ar įkaito davėjui nuosavybės teise priklausančio turto priverstinis pardavimas iš varžytynių, per įmones, kurios verčiasi turto prekyba ar perdirbimu, pardavimas išieškotojui ar realizavimas kita šiose kodekse nustatyta tvarka, t. y. turto realizavimas pagal šią teisės normą gali būti vykdomas skirtingais būdais, kurių kiekvieną sudaro įstatyme apibrėžta vykdymo veiksmų seka (procedūra), turinti įstatymo apibrėžtą pradžios ir pabaigos momentą.
54. CPK 719 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad paskelbęs varžytynes neįvykusiomis, išskyrus CPK 717 straipsnio 2 ir 4 punktuose nurodytus atvejus, antstolis pasiūlo išieškotojui paimti neparduotą iš varžytynių turta CPK 719 ir 720 straipsnio 1 dalyje nurodytomis sąlygomis ir nustato terminą, per kurį išieškotojas turi raštu antstoliui pranešti apie savo sutikimą paimti turta. Pareiškęs sutikimą paimti turta, išieškotojas per šio kodekso 716 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą į antstolio depozitinę sąskaitą privalo sumokėti perduodamo turto kainos ir išieškotojo daliai tenkančios lėšų sumos, apskaičiuotos kiekvienam išieškotojui laikantis nustatytos reikalavimų patenkinimo eilės, skirtumą (CPK 720 straipsnio 1 dalis). Išieškotojui, pareiškusiam norą pasiimti turta natūra, turtas perduodamas surašant Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą, kuris yra nuosavybės teisę patvirtinantis dokumentas (CPK 702 straipsnio 1 dalis). Taigi, turto perdavimas išieškotojui pagal CPK nuostatas yra atskiras turto realizavimo būdas, kuriam pradėti būtini atitinkami antstolio procesiniai veiksmai (pasiūlymas išieškotojui perimti neparduotą iš varžytynių turta).
55. Kasacinio teismo praktikoje, pasisakant dėl privalomojo vykdymo veiksmų sustabdymo pagal FABI 5 straipsnio 6 dalį, turto realizavimo ar išieškojimo procedūros aiškinamos kaip skolininko turto paieška, areštas, turto pardavimas iš varžytynių ir pan. (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-189-690/2015; 2016 m. vasario 26 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-116-611/2016 17 punktą; 2016 m. balandžio 14 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-221-421/2016 21 punktą), t. y. turto pardavimas iš varžytynių įvardijamas kaip savarankiška turto realizavimo procedūra. Akcentuojama, kad antstolis nuo FABI 5 straipsnio 6 dalyje aptarto momento negali atlikti jokių priverstinio vykdymo veiksmų, o privalo iš karto kreiptis į teismą dėl leidimo užbaigti vykdymo veiksmus FABI 20 straipsnio nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-222-611/2021, 40, 41, 43 punktai). Taip pat pažymėta, kad FABI nuostatos, pagal kurias iki teismo nutarties išskelti fiziniai asmeniai bankroto bylą įsisteigimo dienos priverstinio vykdymo veiksmui turi būti sustabdyti, iki fizinio asmens bankroto bylą nagrinėjantis teismas, išklauses kreditorių ir fizinio asmens nuomonę, nusprendęs, ar leisti antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras išieškant skolas ir pervesti gautas lėšas į depozitinę sąskaitą, yra imperatyvios. Šių teisės normų pažeidimas sudaro pagrindą pripažinti negaliojančiu turto pardavimą iš varžytynių

akta, kaip pažeidžianti esmines suinteresuotų asmenų teises (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-189-690/2015).

56. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo turto varžytynės (kaip savarankiška vykdymo veiksmų procedūra) baigėsi antstoliui A. Selezniiovui priėmus 2021 m. rugpjūčio 19 d. patvarkymą Nr. SLF-49425, kuriuo varžytynės paskelbtos neįvykusiomis. Kaip jau minėta, tą pačią dieną antstolio kontoroje buvo gautas pranešimas apie pareiškimo iškelti fizinio asmens bankroto bylą priėmimą, todėl antstolis pagal FABĮ 5 straipsnio 6 dalį nebeturėjo teisės atlikti jokių veiksmų, susijusių su priverstiniu turto realizavimu ar išieškojimu. Tačiau antstolis jau po minėto pranešimo gavimo pateikė 2021 m. rugpjūčio 19 d. siūlymą išieškotojai perimti neparduotą iš varžytynių turtą Nr. SLF-49426, tokį sutikimą gavęs atnaujino išieškojimą, nustatė kreditoriui terminą vykdymo išlaidoms įmokėti, gavęs mokėtinų vykdymo išlaidų dalį patvarkymu atidėjo kitos dalies sumokėjimą iki vykdamosios bylos užbaigimo ir tik po to kreipėsi į teismą su prašymu leisti užbaigti pradėtas skolininko nekilnojamojo turto realizavimo procedūras. Atsižvelgiant į šias teismų bylose nustatytas aplinkybes ir kasacinio teismo praktiką, pagal kurią antstolis nuo FABĮ 5 straipsnio 6 dalyje aptarto momento negali atlikti jokių su priverstiniu turto realizavimu ar išieškojimu susijusių veiksmų negavęs teismo leidimo, darytina išvada, kad leidimas antstoliui užbaigti pradėtas turto realizavimo procedūras nagrinėjamoje byloje negalėjo būti duotas jau vien dėl to, kad antstolio kreipimosi į teismą metu vykdomojoje byloje Nr. 0010/16/01182 nebuvo teisėtai pradėtų ir dar neužbaigtų vykdymo veiksmų procedūrų.
57. Bylą nagrinėję teismai, vertindami, ar nebuvo padaryta esminių vykdymo procesą reglamentuojančių [CPK](#) normų bei imperatyvių FABĮ normų pažeidimų antstoliui pateikiant siūlymą išieškotojai perimti neparduotą iš varžytynių turtą, vadovavosi Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 22 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2YT-9531-637/2021, kuria buvo atmestas pareiškėjo R. S. skundas dėl antstolio veiksmų. Tačiau iš aptariamos nutarties matyti, kad teismas antstolio veiksmų neteisėtumo nekonstatavo atsižvelgdamas, be kita ko, į tai, kad antstolis 2021 m. rugsėjo 21 d. kreipėsi į teismą su prašymu leisti baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras išieškant skolas iš pareiškėjo įkeisto turto, perduodant neparduotą iš varžytynių turtą išieškotojai, ir šis klausimas bylos nagrinėjimo metu dar nebuvo išspręstas. Taigi, nėra pagrindo teigti, kad Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2YT-9531-637/2021 užkirtė kelią teismams šioje byloje vertinti, ar antstolio veiksmai pasiūlant išieškotojai perimti varžytynėse neparduotą turtą atitiko imperatyvius [CPK](#) ir FABĮ reikalavimus.
58. Nors pagal FABĮ 20 straipsnio 1 dalį teismas gali leisti antstoliui užbaigti „pradėtas vykdymo veiksmų procedūras“, iš šioje teisės normoje suformuluotų teismo leidimo išdavimo privalomųjų sąlygų (varžytynių dalyvio mokestis sumokamas iki teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, antstolis įpareigojamas gautas lėšas pervesti į depozitinę sąskaitą) darytina išvada, kad šia teisės norma yra siekta suteikti antstoliui galimybę užbaigti pradėta skolininko turto pardavimo iš varžytynių procedūra. Toki aiškinimą patvirtina ir šioje nutartyje aptartas nurodytos teisės normos tikslas – išvengti papildomų išlaidų skolininko turto pardavimą iš naujo organizuojant jo bankroto procese, tačiau nepaneigiant imperatyvios taisyklės, kad bankrutuojančio skolininko turtas, nepaisant to, kokiais civilinių teisių objektų rūšiai priklausys, yra skirstomas jo bankroto procese.
59. Teisėjų kolegija pripažįsta teisėškai nepagrįsta bylą nagrinėjusių teismų išvadą, kad turto pardavimas iš varžytynių ir jo perdavimas išieškotojui yra tapačios situacijos FABĮ 20 straipsnio 1 dalies prasme. Nors tiek turto pardavimas iš varžytynių metu pardavus turtą varžytynės laimėjusiam asmeniui, tiek turto perdavimas kreditoriui atveju skolininko skola sumažėja parduoto ar perimto turto verte, pardavus turtą išieškotojui yra tenkinami tik šio išieškotojo reikalavimai, tuo tarpu fizinio asmens bankroto proceso metu kreditorių reikalavimai tenkinami laikantis FABĮ 29 straipsnyje nustatyto eiliškumo, o plane nurodyti likę nepatenkinti kreditorių reikalavimai, tarp jų ikeitimu ir (ar) hipoteka užtikrinti kreditorių reikalavimai, bausius fizinio asmens bankroto procesa nurašomi, išskyrus FABĮ nustatytas išimtis. Išieškojimas iš bankrutuojančio skolininko turto individualiuose vykdymo procesuose neatitinka bankroto proceso tikslų ir principų, nes suteikia nepagrįstą pirmumą gauti savo reikalavimų patenkinimą vienam (ar keliems) skolininko kreditoriui (šios nutarties 39, 40 punktai). Kasaciniame skunde pagrįstai nurodoma, kad perduodant varžytynėse neparduotą turtą išieškotojui nėra tenkinama viena iš privalomųjų FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų sąlygų – už realizuotą turtą nėra gaunama pinigų suma, kuri galėtų būti pervesta į depozitinę sąskaitą ir paskirstyta skolininko kreditoriams FABĮ nustatyta tvarka.
60. Minėta, kad galimybė antstoliui gavus teismo leidimą užbaigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras įstatyme nustatyta kaip išimtis iš bendrosios taisyklės, kad iškėlus skolininkui fizinio asmens bankroto bylą visi su jo turto realizavimu susiję veiksmai toliau atliekami bankroto procese. Pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką išimtis nustatančios specialiosios teisės normos negali būti aiškinamos plačiai (žr. *mutatis mutandis* (su būtiniais (atitinkamais) pakeitimais) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 31 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-211-823/2021 31 punktą). Aiškinant FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą išimtį taip, kaip tai darė šią bylą nagrinėję teismai, nurodyta bendroji taisyklė, kad fizinio asmens bankroto atveju turtas realizuojamas FABĮ 27, 28 straipsniuose nustatyta tvarka, būtų iš esmės paneigta, nes toks aiškinimas leistų realizuoti skolininko turtą ne bankroto, o vykdymo procese, taip patenkinant individualių skolininko kreditorių reikalavimus, iš esmės visais atvejais, jei priverstinio vykdymo procesas buvo pradėtas iki teismo nutarties iškelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos.
61. Konstatavus, kad pagal FABĮ 20 straipsnio 1 dalį teismas neturi pagrindo leisti antstoliui perduoti varžytynėse neparduotą turtą išieškotojui, teismų argumentas, kad šiuo atveju vykdomojoje byloje antstolio buvo vykdomas hipoteka įkeisto pareiškėjo turto, kuris tiek priverstinio vykdymo proceso metu, tiek fizinio asmens bankroto proceso metu turėtų būti perduodamas iš varžytynių, o iš gautų lėšų pirmiausia tenkinami hipotekos kreditoriaus reikalavimai, priverstinis realizavimas, pripažįstamas teisėškai nereikšmingu, FABĮ 20 straipsnio 1 dalis iokiu specialią išimtį hipoteka įkeisto turto realizavimui nenustato, o pagal FABĮ 18 straipsnio 3 dalį nė vienas fizinio asmens kreditorius ar kitas asmuo neturi teisės perimti fiziniam asmeniui priklausančio turto ar lėšų kitai, neu nustatytą šio įstatymo. Antstoliui kreipusis į fizinio asmens bankroto bylą nagrinėjanti teisma su prašymu leisti atlikti vykdymo veiksmą, kurio atlikimo neapima FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta išimtis, teismas neturi diskrecijos spresti dėl tokio veiksmo atitikties skolininko ir kreditorių interesams pagal šios nutarties 46 punkte nurodytus kriterijus ir tuo pagrindu tenkinti antstolio prašymą.

Dėl galimybės apeliacine tvarka skųsti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria teismas FABĮ 20 straipsnio 1 dalies pagrindu leidžia antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, apeliacinio proceso nagrinėjamoje byloje teisėtumo

62. Atsižvelgiant į [CPK 1 straipsnio](#) 1 dalyje ir FABĮ 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas teisės normų konkurencijos taisykles (šios nutarties 38 punktas), tais atvejais, kai fizinio asmens bankroto procese pirmosios instancijos teismo priimtu nutarčių apskundimo procesinės tvarkos FABĮ neregamentuoja, turi būti vadovaujamasi [CPK](#) nuostatomis dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo. Pažymėtina, kad analogiška taisyklė taikytina ir juridinių asmenų bankroto procese (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-99-313/2021, 21 punktas, kt.), todėl susijusia kasacinio teismo praktika, suformuota juridinių asmenų nemokumo bylose, gali būti *mutatis mutandis* vadovaujama fizinio asmens bankroto byloje.
63. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad klausimas dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių, priimtų nemokumo procese, apskundimo turi būti sprendžiamas vadovaujantis tokia logine struktūra: pirma, turi būti patikrinama, ar specialūs įstatymas (nagrinėjamu atveju – FABĮ) nustato specialią taisyklę dėl teismo nutarties (ne)apskundimo; antra, jei tokios specialios taisyklės specialūs įstatymas nenustato, tuomet tikrinama, ar [CPK](#) normos nustato tokios nutarties apskundimo galimybę. Nustačius, kad įstatymu leidėjas nutarties apskundimo galimybės *expressis verbis* (tiesiogiai) neįvardijo nei specialiajame įstatyme, nei [CPK](#), vertinama, ar tokia nutartis užkerta kelią tolesnei bylos eigai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-93-1075/2022, 23 punktas). Kadangi galimybė

atskiruoju skundu skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria teismas leidžia antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, FABI nėra įtvirtinta, dėl tokios nutarties apskundimo galimybės sprendina pagal [CPK](#) taisykles.

64. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo nutarimuose (pvz., 2006 m. sausio 16 d., 2006 rugsėjo 21 d., 2007 m. spalio 24 d. ir kt.) ne kartą yra pažymėjęs, kad įstatymu turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad pirmosios instancijos teismo baigiamąjį aktą būtų galima apskusti bent vienos aukštesnės instancijos teismui. Kartu pažymima, kad Lietuvos Respublikos Konstitucija nereikalauja įstatymu užtikrinti galimybę apskusti bet kurį byloje priimtą teismo procesinį sprendimą (ne baigiamąjį aktą); šioje srityje galimos įvairios išimtys. Pagal bendrąsias [CPK](#) taisykles apeliacinė tvarka yra peržiūrimi tik esminė reikšmę bylai turintys tarpiniai teismo procesiniai sprendimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-166-823/2020](#), 27 punktas).
65. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad nei [CPK](#), nei JANI nėra taisyklės, leidžiančios skusti visas be išimties pirmosios instancijos teismo priimtas nutartis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-211-823/2021, 23 punktas; 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-99-313/2021, 21 punktas). Tokia taisyklė nėra įtvirtinta ir fizinių asmenų bankroto reglamentuojančiame FABI. Nemokumo bylu procesiniai ypatumai, lyginant su bendrosiomis [CPK](#) įtvirtintomis bylu nagrinėjimo taisyklėmis, nelenkia išvados, kad [CPK 334 straipsnio 1 dalis](#), sprendžiant dėl teisės atskiruoju skundu skusti nemokumo procese priimtas pirmosios instancijos teismo nutartis, negali būti taikoma, kadangi įstatymu leidėjas, būtent atsižvelgdamas į nemokumo proceso ypatumus, specialiajame įstatyme įtvirtino galimybę nemokumo procese taikyti [CPK](#) taisykles, nesant specialiajame įstatyme aiškiai įtvirtintos išimties. Tačiau, sprendžiant, ar tam tikra nemokumo procese priimta pirmosios instancijos teismo nutartis gali būti laikoma užkertančia kelia tolesnei bylos eigai [CPK 334 straipsnio 1 dalies 2 punkto](#) prasme, be kita ko, turi būti atsižvelgiama į nemokumo proceso ypatumus: nemokumo bylu nagrinėjimo stadijas ir jose sprendžiamus klausimus, konkrečios nutarties įtaką nemokumo proceso eigai ir jo dalyvių teisėms ir teisėtiems interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-113-823/2022](#), 25, 27 punktai).
66. Pasisakydamas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria pagal JANI 30 straipsnio 3 dalį leidžiama antstoliui baigti vykdyti turto pardavimą [CPK](#) nustatyta tvarka, kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad tokia teismo nutartis atskiruoju skundu neskundžiama, kadangi jos apskundimo galimybė JANI nėra įtvirtinta ir pagal savo pobūdį ši nutartis nelaikytina užkertančia kelia tolesnei bylos eigai. Ši kasacinio teismo išvada motyvuojama tuo, kad JANI 30 straipsnio 3 dalies pagrindu priimama teismo nutartis yra procesinio pobūdžio, ją tik nusprendžiama, kokia tvarka (JANI ar [CPK](#) nustatyta) bus toliau vykdomas nemokaus juridinio asmens turto pardavimas (bet ne lėšų, gautų realizavus turta, paskirstymas, kuris visais atvejais vykdomas JANI nustatyta tvarka), todėl tokia nutartis neturi esminės įtakos nemokumo proceso dalyvių teisėms ir teisėtiems interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-113-823/2022](#), 30, 31 punktai).
67. Minėta, kad JANI 30 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teisės norma, nepaisant tam tikrų lingvistinės formuluotės skirtumų („leisti baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras išieškant skolas“, „leisti baigti vykdyti turto pardavimą. Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka“), pagal savo tikslą ir sukeliamas pasekmes iš esmės yra tapati FABI 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintai teisės normai. Esant iš esmės vienodam šio klausimo reglamentavimui tiek FABI, tiek JANI, nėra teisinio pagrindo galimybę atskiruoju skundu skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria teismas leidžia antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras po bankroto bylos fiziniams asmenims išskelimo, vertinti kitaip nei galimybę atskiruoju skundu skusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria teismas leidžia antstoliui baigti vykdyti bankrutuojančio juridinio asmens turto pardavimą. Abiem atvejais bankroto bylą nagrinėjančiam teismui suteikiama diskrecija nuspręsti, ar konkrečiu atveju skolininko ir kreditorių interesus labiau atitiktų turto pardavimo užbaigimas vykdomojoje byloje, ar jo organizavimas ir vykdymas bankroto procese. Nors kriterijai, kuriais teismas turėtų vadovautis, atsižvelgiant į fizinių ir juridinių asmenų bankroto proceso ypatumus, iš dalies skiriasi (pavyzdžiui, sprendimas dėl leidimo baigti juridinio asmens turto pardavimo procedūrą teismas, be kita ko, turėtų įvertinti galimybes nemokiam juridiniam asmeniui atkurti mokumą, parduodamą turto pobūdį ir jo būtinumą juridinio asmens veiklai vykdyti, kt.), šie skirtumai nėra tokio pobūdžio, kad pateisintų skirtingą iš esmės vienodų teisinių situacijų traktavimą.
68. Remdamasi išdėstytais argumentais teisėjų kolegija pripažįsta iš esmės teisiškai pagrįstu suinteresuoto asmens UAB „EDS INVEST 2“ argumenta, kad pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria teismas FABI 20 straipsnio 1 dalies pagrindu leidžia antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras, atskiruoju skundu neskundžiama. Šios išvados nepaneigia pareiškėjo R. S. rašytiniuose paaiškinimuose nurodytas argumentas, kad tiek Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, tiek žemesnės instancijos teismai jau yra nagrinėję ne vieną bylą pagal atskiruosius ir kasacinius skundus dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių, priimtų sprendžiant dėl leidimo antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras išdavimo. Kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad vien ta aplinkybė, jog kasaciniame teisme anksčiau buvo nagrinėjamos bylos dėl nutarčių, kuriomis leista antstoliui baigti pradėtas vykdymo veiksmų procedūras fizinio asmens bankroto procese, pati savaime nereikšmia, kad kasacinis teismas yra suformavęs praktiką dėl tokio pobūdžio nutarčių skundžiamumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-113-823/2022](#), 36 punktas).
69. Kita vertus, sprendžiant dėl galimybės apeliacinė tvarka skusti šioje byloje priimtą pirmosios instancijos teismo nutartį, turi būti atsižvelgta į tai, kad nors pirmosios instancijos teismas ją priimdamas formaliai vadovavosi FABI 20 straipsnio 1 dalimi, kaip jau konstatuota šioje nutartyje, teismo nagrinėjamoje byloje duotas leidimas peržengia FABI 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą išimties ribas, t. v. pagal turini ir sukeliamas pasekmes šioje byloje priimta pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti vertinama kaip nutartis, priimta FABI 20 straipsnio 1 dalies pagrindu (FABI 20 straipsnio 1 dalis nesuteikia teisinio pagrindo teismui leisti antstoliui perduoti varžytynėse neparduota turta išieškotojui). Atitinkamai šios nutarties 66 ir 67 punktuose nurodyti motyvai, pagrindžiantys procesinio pobūdžio nutarčių, kuriomis teismas, įgyvendindamas jam suteikta diskrecija, nusprendžia tik dėl to, kokia tvarka bus toliau vykdomas nemokaus asmens turto pardavimas, tačiau ne gautų už turta lėšų paskirstymas, neskundžiamumą, negali būti taikomi šioje byloje priimtai pirmosios instancijos teismo nutarčiai.
70. Vertinant šioje byloje priimtos pirmosios instancijos teismo nutarties įtaką pareiškėjo bankroto proceso eigai ir jo dalyvių teisėms bei teisėtiems interesams (šios nutarties 65 punktas), turi būti atsižvelgta į tai, kad perduodant varžytynėse neparduota turta išieškotojai buvo pažeistos imperatyvios FABI ir [CPK](#) nuostatos, kurių pažeidimas kasacinio teismo praktikoje vertinamas kaip esminis (šios nutarties 55 punktas). Kaip konstatuota šioje nutartyje, perduodant varžytynėse neparduota bankrutuojančio skolininko turta išieškotojui yra iš esmės nukrypstama nuo bankroto proceso tikslu ir principu (šios nutarties 59 punktas), atimama galimybė kitiems skolininko kreditoriams gauti savo reikalavimų patenkinimą iš šio turto FABI nustatyta tvarka, o hipoteka ikeisto turto atveju hipotekos kreditorius išvengia prievolės prisidėti prie bankroto administravimo išlaidų apmokėjimo (FABI 22 straipsnio 5 dalis), kitiems skolininko kreditoriams ir pačiam skolininkui užkertamas kelias pasinaudoti jiems FABI suteiktomis teisėmis (spręsti dėl turto pardavimo kainos ir tvarkos, sudaryti susitarimą dėl ikeisto turto išsaugojimo ir kt.).
71. Be to, be teisinio pagrindo leidžiamas antstoliui perduoti turta išieškotojai pirmosios instancijos teismas veikė viršydamas savo kompetenciją. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad civilinio proceso teisė pagal reguliavimo dalyką ir teisinių santykių reglamentavimo principus yra viešoji teisė, todėl teismas, kaip civilinių procesinių santykių subjektas, turi tik tas teises, kurios jam yra suteiktos konkrečių teisės aktų nuostatų, ir neturi teisės peržengti įstatymo nustatytos kompetencijos ribų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-87-823/2022](#), 54 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Atvejais, kai teismas išsprendžia jo kompetencijai nepriskirtą klausimą, pripažintinas esminiu proceso teisės normų pažeidimu, sudarančiu besąlyginį pagrindą panaikinti viršijus kompetenciją priimtą teismo procesinį sprendimą (jo dalį) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-308-823/2020](#), 35 punktas).
72. Aptarti argumentai, kolegijos vertinimu, pagrindžia, kad šioje byloje priimtos pirmosios instancijos teismo nutarties įtaka bankroto proceso dalyvių teisėms ir teisėtiems interesams yra esminė, todėl pareiškėjui pagrįstai buvo sudaryta galimybė šią nutartį atskiruoju skundu apskusti

apeliacinės instancijos teismui. Atitinkamai, išnagrinėdamas atskirąjį skundą iš esmės, apeliacinės instancijos teismas proceso teisės normų nepažeidė.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

73. Apibendrinama išdėstytus argumentus teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai neteisingai aiškino ir taikė FABĮ 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą išimtį, ją išaiškindami per plačiai bei nukrypdami nuo kasacinio teismo formuojamos šios teisės normos aiškinimo ir taikymo praktikos, ir dėl šios priežasties nepagrįstai leido antstoliui perduoti varžytynėse neparduotą turtą išieškotojai [CPK 720](#) straipsnyje nustatyta tvarka. Tai sudaro pagrindą panaikinti byloje priimtus teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – antstolio prašymą atmesti ([CPK 359](#) straipsnio 1 dalies 4 punktas, 4 dalis).
74. [CPK 93](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Jeigu ieškinys patenkintas iš dalies, bylinėjimosi išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmestų ieškinio reikalavimų daliai ([CPK 93](#) straipsnio 2 dalis).
75. Pagal [CPK 98](#) straipsnio 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
76. Suinteresuotas asmuo UAB „EDS INVEST 2“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo priteisti iš pareiškėjo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, tačiau iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos nepateikė išlaidų dydį patvirtinančių įrodymų. Be to, pareiškėjo kasacinis skundas yra tenkinamas. Dėl nurodytų priežasčių suinteresuoto asmens prašymas priteisti iš pareiškėjo bylinėjimosi išlaidų atlyginimą netenkinamas ([CPK 93](#) straipsnio 1 dalis, 98 straipsnio 2 dalis).
77. Kiti byloje dalyvaujantys asmenys prašymų atlyginti jų kasaciniame teisme turėtas bylinėjimosi išlaidas kartu su tokias išlaidas patvirtinančiais dokumentais nepateikė.
78. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gruodžio 5 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 15,25 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų. Tenkinant pareiškėjo kasacinį skundą šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš antstolio, kurio prašymas leisti užbaigti pradėtas skolininko (pareiškėjo) nekilnojamojo turto realizavimo procedūras vykdomojoje byloje atmetamas ([CPK 79](#) straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Plungės apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 9 d. nutartį ir Klaipėdos apygardos teismo 2022 m. vasario 10 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – antstolio Aleksandro Selezniovo prašymą leisti jam perduoti varžytynėse neparduotą įkeistą turtą išieškotojai uždarajai akcinei bendrovei „EDS INVEST 2“ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 720 straipsnyje nustatyta tvarka atmesti.

Priteisti valstybei iš antstolio Aleksandro Selezniovo (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) 15,25 Eur (penkiolika Eur 25 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukaviniene

Algirdas Taminskas